Gemeente Almelo

Raadsvergadering: 4 februari 2025
Registratienummer: R 2408441

## De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

**Besluit:**

1. In te stemmen met een actieve rol in de ontwikkelfase in de Publiek Private Samenwerking (PPS) windontwikkeling ATT om zo lokaal (maatschappelijk) eigendom te realiseren in het ATT-gebied.
2. Voornemens te zijn om maximaal 300.000 euro ter beschikking te stellen als kapitaalstorting in een nog op te richten ontwikkelentiteit voor windontwikkeling ATT en deze kapitaalstorting als deelneming te activeren op de balans.

---

**Gedaan in de openbare vergadering van 4 februari 2025,**

**de griffier,**

**drs. J.W. Scherpenzeel**

**de burgemeester,**

**R.T.A. Korteland**

Raadsvergadering: 4 februari 2025
Registratienummer: R 2408441

Naam: H Azimi
Datum: 17 december 2024
Team/teamonderdeel: ADV Advies/Advies

## Voorstel aan de raad

| | |
|---|---|
| Onderwerp | **Gemeentelijke rol in energiegebied ATT** |
| Portefeuillehouder | **G.J. Overmeen-Bakhuis** |

## Samenvatting raadsvoorstel

De energietransitie is één van de grootste uitdagingen voor Nederland in de komende decennia. De keuzes die voor liggen zijn van strategisch belang om de transitie naar een duurzame energievoorziening efficiënt en zorgvuldig te kunnen organiseren. De gemeenten Almelo, Twenterand en Tubbergen (ATT) nemen hierin hun verantwoordelijkheid. Om maximaal invloed uit te kunnen oefenen op de locatie en mate van lokaal eigendom in de ontwikkelfase van windturbines in het ATT-gebied, is er besloten om deel te nemen in de ontwikkelfase. Gezien de totale kosten voor de ontwikkelfase zal de gemeente hiervoor maximaal 300.000 euro beschikbaar stellen.

## Voorgesteld raadsbesluit

1. In te stemmen met een actieve rol in de ontwikkelfase in de Publiek Private Samenwerking (PPS) windontwikkeling ATT om zo lokaal (maatschappelijk) eigendom te realiseren in het ATT-gebied.
2. Voornemens te zijn om maximaal 300.000 euro ter beschikking te stellen als kapitaalstorting in een nog op te richten ontwikkelentiteit voor windontwikkeling ATT en deze kapitaalstorting als deelneming te activeren op de balans.

### Inleiding

De energietransitie is één van de grootste uitdagingen voor Nederland in de komende decennia. De keuzes die voor liggen zijn van strategisch belang om de transitie naar een duurzame energievoorziening efficiënt en zorgvuldig te kunnen organiseren. De gemeenten Almelo, Twenterand en Tubbergen (ATT) nemen hierin hun verantwoordelijkheid. Zij willen als gemeenten bijdragen aan de energietransitie, waarin overheden, bedrijven en inwoners samenwerken om de doelen voor het duurzamer opwekken van energie te verwezenlijken.

De gemeenten werken hiervoor samen in de Energiestrategie Twente 2.0 (voorheen RES Twente 1.0, (Raad-6671). Binnen de RES is afgesproken dat gemeenten bijdragen aan de duurzame opwek van elektriciteit met grootschalige wind- en zonne-energie.

### Openstelling van het venster en bundelen van initiatieven

Op 9 oktober 2024 heeft de provincie in haar provinciaal beleid de zoekgebieden voor het plaatsen van windturbines vastgesteld. Dit beleid geldt per 1 november 2024. Van 15 oktober 2024 tot en met 15 april 2025 kunnen initiatiefnemers voor de ontwikkeling van windturbines voor het provinciaal voorkeursgebied ATT hun projectvoorstel indienen bij de provincie voor maximaal 6-10 windturbines. Het is dus noodzakelijk dat er voor 15 april 2025 een gezamenlijk projectvoorstel is ingediend bij de provincie.
Nu steeds duidelijker wordt wie mede-initiatiefnemer wil zijn in het gebied, zowel grondeigenaren als lokaal maatschappelijk partijen, wordt ook de vraag gesteld welke rol de gemeenten voor zichzelf zien.

### Beoogd effect

Maximaal invloed uitoefenen op de locatie en mate van lokaal eigendom in de ontwikkelfase van windturbines in het ATT-gebied.

**Argumenten voor**

*1.1 Het voorstel is in lijn met eerder vastgesteld beleid.*

Bij de vaststelling van het 'Gezamenlijk Ontwikkelkader ATT wind' (Intern-88868) is besloten dat minimaal 50% lokaal eigendom het uitgangspunt is, waarbij gestreefd wordt naar 100% lokaal eigendom in het ATT-gebied (B&W-10192). In de memo 'Lokaal eigendom en uitgangspunten financiële participatie in het Almelo, Tubbergen en Twenterand energiegebied' is een nadere uitwerking gegeven van het lokaal maatschappelijk eigendom (Intern-92491).

1.2 *Deelname lokaal (maatschappelijk) eigendom mogelijk maakt*

Coöperaties hebben geen kapitaal en hebben daardoor niet de mogelijkheid om deel te nemen aan de ontwikkeling van windturbines in het ATT gebied.
De gemeente heeft deze toegang tot kapitaal wel. Door als gemeente deel te nemen in de ontwikkelentiteit kan vanaf het begin de publiek-maatschappelijk ontwikkelwaarde geborgd worden. Vervolgens kan het gemeentelijke aandeel worden overgedragen aan de energiecoöperatie(s) tegen nader te bepalen voorwaarden. Als we niet deelnemen in de ontwikkelentiteit is het waarschijnlijk dat private ontwikkelaars de windturbines gaan ontwikkelen, waarbij het lokaal maatschappelijke eigendom en zeggenschap niet vanzelfsprekend geborgd is.

*1.3 Deelname resulteert in betere borging van andere opgaven in Almelo Noord.*

De gemeente kan meebeslissen over de voorwaarden waaronder de windturbines ontwikkeld worden. Eén van deze voorwaarden is de locatiekeuze voor windturbines. Door grip op de locatiekeuzes te vergroten, kunnen andere opgaven nabij het ATT-gebied mogelijk beter ingepast worden. Er zijn meerdere opgaven die in dit gebied spelen.

*1.4 Deelname aan de PPS biedt medebeslissingsbevoegdheid over de ontwikkeling van windenergie.*

De ATT-gemeenten en energiecoöperaties zoeken de samenwerking met ontwikkelende partijen, grondeigenaren en hun vertegenwoordigers om gemeenschappelijk de ontwikkeling publiek-privaat vorm te geven.
Door deelname aan de ontwikkelentiteit heeft de gemeente medezeggenschap binnen de PPS. Dit betekent dat de gemeente al vanaf de ontwikkelfase mee mag beslissen over technische uitgangspunten van de windontwikkeling (denk aan het zoveel mogelijk voorkomen van eventuele gezondheidseffecten en overlast).
Omdat de ATT-gemeenten en de energiecoöperaties zelf geen grondposities hebben in het zoekgebied, is er sprake van afhankelijkheid van de grondeigenaren en ontwikkelaars met grondpositie.

*1.5 Lokaal eigendom zorgt voor meer draagvlak onder inwoners in het gebied.*

Ondanks dat de provincie streeft naar minimaal 50% lokaal eigendom, is dit juridisch geen hard criterium bij de beoordeling van projectvoorstellen. Lokaal eigendom zorgt voor meer draagvlak onder inwoners om de energiedoelstellingen te bereiken, zoals besloten in de Duurzame energieladder (Intern-89959). De provincie heeft wel toegezegd dat zij hier extra aandacht voor zal vragen bij de planvorming. Het is daarmee afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandeling met de grondeigenaren en ontwikkelaars in hoeverre gemeenten en energiecoöperaties positie krijgen.

*1.6 Deze rol biedt keuzevrijheid.*

Het proces om te komen tot windturbines bestaat uit drie hoofdfasen; de ontwikkelfase, de bouwfase en de exploitatiefase. De raad wordt voorgesteld om deel te nemen in de ontwikkelfase.
Per hoofdfase kunnen initiatiefnemers overwegen om deel te nemen aan de volgende fase. Door deel te nemen aan de ontwikkelfase, wordt niet automatisch deelgenomen aan de bouw- en exploitatiefase. Na de ontwikkelfase kan besloten worden of deelname aan de bouw- en exploitatiefase van het ATT-project wordt voortgezet. Voor deze keuze zal u expliciet een voorstel worden gedaan.
Indien na de ontwikkelfase niet wordt deelgenomen aan de volgende fase, kunnen rechten van vergunning overgedragen worden. Om minimaal 50% lokaal eigendom te blijven nastreven, kunnen deze rechten worden overgedragen aan een lokaal maatschappelijke organisatie.

*2.1 Financiële deelname is een raadsbesluit.*
U wordt gevraagd een actieve rol te vervullen in de ontwikkelfase van windenergie in het ATT-gebied. Dit kan door het benodigde krediet van 300.000 euro beschikbaar te stellen.

*2.2 Voorstel is in lijn met de afwegingskader governance.*
Door deel te nemen in de entiteit kunnen we maximaal invloed uitoefenen om de opgaven die in het gebied spelen te borgen.

**Kanttekeningen**
*1.1 Als wij geen actieve rol vervullen, dan gaan er minder winsten naar de omgeving.*
Indien wij geen rol vervullen in de PPS, zullen investeerders windturbines bouwen. Zij zullen de winsten gebruiken voor eigen doeleinden. Wel wordt geëist dat er een omgevingsfonds wordt opgericht. Hierdoor zal slechts een klein deel van de winst in de omgeving terugvloeien.

*1.2 Dit besluit leidt niet automatisch tot medezeggenschap in de PPS.*
Omdat wij geen grondposities hebben in het zoekgebied, zijn wij afhankelijk van de grondeigenaren en hun vertegenwoordigers. De initiatiefnemers zijn op dit moment in onderhandeling om te komen tot een intentie- of samenwerkingsovereenkomst. In de intentie- of samenwerkingsovereenkomst wordt bepaald wie mede-initiatiefnemers mogen worden.

*1.3 Juridisch is lokaal eigendom niet afdwingbaar.*
Ondanks dat de gemeente en de provincie streven naar minimaal 50% lokaal eigendom, is dit juridisch geen hard criterium bij de beoordeling van initiatieven. De provincie heeft wel toegezegd dat zij hier extra aandacht voor zal vragen bij de planvorming.

*2.1 Een actieve rol brengt financiële risico's met zich mee.*
Door een kapitaalstorting te doen, wordt er financieel geïnvesteerd in de ontwikkelfase van een windenergieproject. Het is op voorhand niet zeker of dit projectvoorstel daadwerkelijk tot realisatie zal leiden en/of dit een bedrijfseconomische businesscase sluitend is. Daarmee is het gestorte kapitaal risicodragend.

*2.2 De wijze waarop na de ontwikkelfase de gemeentelijke deelname kan worden stopgezet is nog niet bekend.*
De keuze voor de op te richten rechtspersoon en de bijbehorende governance moet nog worden uitgewerkt.

**Kosten, opbrengsten en dekking**
De totale kosten voor de ontwikkelfase bedragen naar verwachting ca. 3 miljoen. Deze kosten zijn als volgt opgebouwd:

| Ontwikkelkosten euro's*: | |
|---|---|
| Voorfase | 20.000 |
| Initiatiefase | 60.000 |
| Planfase (metingen, onderz. MER) | 300.000 |
| Procedures | 200.000 |
| Stroomaansluiting | 200.000 |
| Leges (1,4%) | 1.000.000 |
| Financiering/contractering | 300.000 |
| Projectleiding | 350.000 |
| Rente | 400.000 |
| Onvoorzien | 170.000 |
| Totaal | 3.000.000 |

*Uitgaande van een park van 8 grote turbines met een jaarlijkse opbrengst van 20GWh/st.

De helft, namelijk 1,5 miljoen, zal door commerciële c.q. grondgebonden initiatiefnemers worden gefinancierd. Om 50% lokaal maatschappelijk eigendom te bereiken is daarnaast financiering nodig voor de overige helft. Dit zal door gemeenten moeten worden gefinancierd. In Almelo wordt maximaal 25% van het totaal aantal windturbines in het ATT-gebied gerealiseerd. De gemeenteraad

van Tubbergen wordt gevraagd 500.000 euro beschikbaar te stellen. Omdat wordt verwacht dat de meeste windturbines in de gemeente Twenterand worden ontwikkeld, wordt de raad in die gemeente voorgesteld om 900.000 euro ter beschikking te stellen.

De raad wordt daarom voorgesteld om het voornemen te hebben om maximaal 300.000 euro ter beschikking te stellen als kapitaalstorting in een nog op te richten ontwikkelentiteit voor de windontwikkeling ATT.

Voor de gemeente Almelo is er derhalve een storting nodig van maximaal 300.000 euro.

De opbouw van de storting van 300.000 euro bestaat uit 3 componenten:

a) Crowdfunding door Almelo Energie door middel van de baksteenmethode bij inwoners en lokale bedrijven;
b) Garantstelling of lening aan een lokale energiecoöperatie of daarmee vergelijkbare organisatie;
c) Een financiële bijdrage door de gemeente Almelo als kapitaalstorting.

Inwoners worden door middel van crowdfunding door Almelo Energie in de gelegenheid gesteld om mee te investeren. Daarnaast worden lokale bedrijven gevraagd mee te financieren. Almelo Energie stelt voor om de 'baksteenmethode' toe te passen. Dit houdt in dat kleine bedragen getrapt kunnen worden geïnvesteerd. In de tijd zullen de te investeren bedragen hoger worden en kunnen ook bedrijven deelnemen.

Mogelijk zal in de ontwikkelfase door derden bij ons worden gevraagd om garant te staan of een lening te verstrekken. Dit komt pas aan de orde wanneer derden daarom vragen. Als er gevraagd wordt om een garantstelling of lening, zal deze getoetst worden aan de beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Almelo 2023 (Intern-2385518). Wanneer de vraag voor een garantstelling of lening gesteld wordt, zal er een apart voorstel gedaan worden.

## Vervolg

Voor de uitvoering wordt een aparte entiteit opgericht. Wij zijn voornemens om daarin voor maximaal 300.000 euro deel te nemen. Alle werkzaamheden voor de ontwikkelfase worden uitgevoerd door deze entiteit. Ook alle kosten en uren van gemeentelijke medewerkers (projectleider en communicatieadviseur) kunnen bij de entiteit worden ingediend.

Na besluitvorming wordt gestart met het vormgeven van de ontwikkelentiteit en de PPS. Vervolgens wordt, voor 15 april 2025, een projectvoorstel voor dit gebied ingediend bij de provincie Overijssel binnen de door de provincie gestelde kaders. De provincie zal dit projectvoorstel samen met eventuele andere projectvoorstellen voor dit gebied beoordelen. Wanneer dit projectvoorstel het beste scoort, kan vervolgens de vergunningaanvraagprocedure worden gestart. Om de vergunningsprocedure te kunnen starten, ontvangt u een voorgenomen collegebesluit over de op te richten entiteit. Dit besluit betreft de verantwoordelijkheden, zeggenschap, exit-strategie/ontbinding, de governance en de statuten van de ontwikkelentiteit. Na definitieve besluitvorming in het college vindt de kapitaalstorting in de entiteit plaats.

Mocht blijken dat het initiatief van de PPS-samenwerking niet het beste scoort, dan zal de provincie alsnog proberen lokaal eigendom zo goed mogelijk te borgen.

Op natuurlijke momenten wordt u geïnformeerd over de voortgang.

## Bijlagen

Memo Mogelijkheden rol gemeenten in energiegebied ATT (Intern-121182)
Procesbeschrijving ontwikkeling windenergie ATT (Intern-94213)

---

**Burgemeester en Wethouders van Almelo,** _____

**de secretaris,**
J.H. Dijkstra

**de burgemeester,**
R.T.A. Korteland